

ՄԵԼԵՍՄԱՐԷՄԷ

DIRECTION
DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65 Grand'Rue de Péra 65

ՄԵԼԵՍՄԱՐԷՄԷ

مجموعه اخبار

بك اوغلى تقسيم جادهسى ٦٥

20 years

Հազվեթեա միւթէպիւղ խոստումաթ իշին Թ. ԹՕԼԱՅԵԱՆԻ միւրաճաաթ պոլնաւ — Իտարէխանէմիզ Պէյօղլունտա ճառատէի քէպիրաթ 65

ԱՍԻԹԱՆԷ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱՊՈՆԵՍԱՆ ԵԱՐԹԼԱՐԸ

Սէնէլիկի Տէրխաատէթ իշին	50 ղր.
Ալթը ալըը	25
Թաշա իշին սէնէլիկի բօսթա	
Իւճրէթ իշին	75

1897

ՄԵԼԵՍՄԱՐԷՄԷ
ՍԱԼԸ ՃԵՏԻՏԻ ԹԵՊՐԻՔԼԷ
ՍԱՍԵԹ ՈՒ ԲԵՃԱԶԻՅԵԹ
ԹԵՄԵՆԻ ԻՅԼԷՐ

ՄԵԼԵՍՄԱՐԷՄԷ

Ձօգ տէֆա էրմէնի-գաթօլիք րահիպէրի-
միւրին հազգաւը եւրէ հէտէֆ օլտուգլարը
իֆթիրաեա սօն կիւնլէրտէ երին հէտէֆ օլ-
տուգլարը թէհասիւֆլէ կէօրիւմիւշ տիւր
Պազր օգուեանլարընճա, խոստումսլյէ էրմէնի
գաթօլիք օգուեանլարընճա նազարը տիգգա-
թա ալընտըը իւզրէ, ընֆիզլէրիմիգտէն օլան
պիր զազէթատա կէօրիւլէն պիր մէգալտէ,
Բրօթէսթան միսիօնարլարընը, թաշալար-
տա էրմէնի միւրթաճիւնիւն էթմէք վէ սաի-
րէ թէվլի իթտիքլէրի սըրատա, պոլնարա,
թէպտիլի մէզհէպ իլէ Բրօթէսթան օլմալա-
րընը ալըզտան ալըզա թէքլիֆ իթմէքտէ
օլտուգլարը պէեան օլունուրէն, Գաթօլիք
վէ Բրօթէսթան րահիպէրիւնին պու եօլտա
հարէքթլէրի մուալէզէ, վէ պոլնտան կէրի
տուրուլմասը հէր իքի թարաֆա տա իսթար
իտիմիւ տիր քի, թէքմիւ մէգալտէ եալը-
նը Բրօթէսթան միսիօնարլարընը հարէքեա-
թընտան պահա օլունտուրը, վէ Գաթօլիք
րահիպէրիմիւրին սէօղիւ պիլէ օլմատըը հալ-
տէ, մուալէզէ վէ իսթար արաւընտա, հէր
իքիսինին տէ պիր սիեազտա թուլ ուլմասը՝
տօղրուսու պիզհէ բէք զարիպ կէօրիւնմիւշ
տիր.

Մալիւմ օլմագ կէրէք տիր քի, նէ՝ Բաթ-
րիքիւնէմիւր, նէ՝ Մէրխասալըզլարընը, նէ՝
տէ ալըը ալըը րահիպէրիմիւր՝ տէյիլ էօյլէ
էթմէք վէ սաիլէ կիպի իեանաթ թէվլի
սըրատա, իլա հիշ պիր գէմանտա քիմսէ-
նէ թէպտիլի մէզհէպ թէքլիֆինտէ պոլուն-
մալար, վէ տէ պոլունմամը տըրլար Սմմա
քէնտիլիկինտէն պու մազսէտլէ միւրաճաաթ
իտէլէր օլուր իսէ, զանն իթմէնիզ քի, է՝ն
սէրպէսթ էֆքեարա խըտմէթ իթտիկինի իտ-

տիա իտէն չու եա պու Բաթրիքիւնէ վէ
սաիլէ տէ պոլունլարը ընտա իթսինլէր: Սօն
վազըթլարտա Բաթրիքիւնէմիւր, վէ հաթթա
Մէրխասալանէլէրիմիւր իշին պու եօլտա թէպ-
տիլի մէզհէպ թէքլիֆ վէ տալէթինի իտէ-
նէք բէք չօգ ֆըրսաթլար պոլունմուշ իքէն,
անլէր՝ պոլունու ճիտտէն գալ ու գալէմէ ալ-
մանարագ, եալընըզ էլլէրինտէն կէլէն մուա-
վէնէթլէրի տիրիլ իթմէնլէր, իճապ իտէն
պազը կէօնա թէսիլաթը կէօսթէրմիւրէր,
միւրթաճիւնի, թէֆրիքի մէզհէպ իթմէքսի-
լին ալ չօգ գաեըմըլար, թէսիլի իթմիւրէր,
վէհասըլ հէր նէ եաբըմըլ իսէ, սըրթ պէ-
րա ինսանիէթ եաբըմըլար տրո: Հալպուքի,
թաշալարտա պազը եէրլէրտէ, էջմիսթնա-
կան միլլէթտալարըմըզտան արա սըրա Գա-
թօլիք մէզհէպինի գապուլ իտէնլէր պոլուն-
տուրուլէն կէլիննէ, պու տա օրալարտա հէր
սընըֆ Գաթօլիք րահիպէրիւնին, եանի տէյիլ
եալընըզ էրմէնի-գաթօլիք, իլա հաթթին րա-
հիպէրիւնին, մէսլա Յիսուսեան, Գաբուլին
վէ սաիլ թարիգաթլար րահիպէրիւնին վաթ-
թիլ, տիւեիւն, ճէնազէ կիպի վազիֆէլէրտէ
ապա վէ գաթա գուսուր իթմէնլէրէք, ի-
ճապ իտէն եէրլէրէ հէման եէթիլմէլէրի,
մէքթէպլէր քիւլաաըլլա, րահիպ վէ րահի-
պէլէրին, միլլէթիմիւր չօնուգլարընը ֆէվզէլա-
տէ պիր ֆէտաքեարըզլա, վէ զայրէթ ու իհ-
թիմամը մալսուսէ իլէ թէրպիլէ իթմէլէրի,
հէր պէլա վէ ֆէլաքթթ վէմանընտա իպրա-
զը մուալէնէթ վէ համիլիէթ տէ պոլունմա-
լարը, էլհասըլ քէնտի իսթիրահաթլարընը է-
հալինին տիննէ, մէքթէպլէ խըզմէթլէրինի
իլֆաեէ հասը վէ ֆէտա իթմէլէրի խոսու-
սու, վէ պազը եէրլէրտէ տաիլի Գաթօլիք օլ-
մանեան էհալիլէ մէնսուպ ընհալիլին եա
պոլունմամաւընտան վէ եալսօտ պոլունմա-
լարըն իլֆաի վազիֆէլէ միւսարաաթ իտէ-
մէմէլէրինտէն նաշի, վազը օլան տալէթ իւ-
զէրինէ, մէզքիւր էհալինին տալի վաթթիլի,
տիւեիւն, ճէնազէ կիպի աիլլէրինէ, վէ գա-
րուրէթ ու ինթիեաճլարը գէմանընտա մուա-
վէնէթլէրինէ, էվլատլարընը մէքթէպլէ թա-
լիմ ու թէրպիլէլէրինէ ճանսիլէրանէ կէօս-
թէրաթլէրի հիւսնի ինթիմամ վէ ֆէտա-
քեարըզ՝ հազգլարընտա օլ տէրլէն ճէլլի
թէվէճէիւլ վէ մուհապպէթէ սէպէպ օլմագտա
տըրլար քի, պու եօլտա տինտար, խալիսա
վէ ֆէտաքեար գաթլար գարընընտա իպրազ
իտիլէլէլէն թէհալիլէրի ալիմ, չօգ տէֆա,
ընֆիզլիմիւրէն պալիս իթիրազ օլան նէթիլէնի
քէնտիլիկինտէն հասըլ իթմէքտէ տիր:

Պիլ պու խոստումս, նիշէ տէֆալար,
սէօլլէրի իթիմատէ շայեան օլան վէ թաշա-
լարը կէզմիլ պոլունման քիմսէլէրտէն թահ-

զըք իթմիւրէր: Ապաճըք թէտգիլ վէ
միւրահազա տա, իֆատէմիլին սընհէթինի
թաստիլէ քեաթի տիր: Եօգա Գաթօլիք
մէզհէպի՝ ճէպրի սուրէթ տէ վէ միւնասիպէթ-
սիլ թէքլիֆաթլա քիմսէնի թէպտիլի մէզհէ-
պէ տալէթ իթմէլ, վէ իթմէնէ տէ իւզուլմ
կէօրմէլ:

ՊԱՆՏԵՐՈՒՍԱՍ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԵՕՐԹՈՒՍԸ

Ս. Ստեփանոս եօրթուսունա միւսատըֆ
օլան չըգան բէնչէնպիհ կիւնիւ Պանտըրմա-
տա քեալին ճէմաաթըմըլ քիլիսէսինտէ, խըն-
ճալընն էհալի հալլար օլտուգու հալտէ, իճ-
րաի աիլի մալսուս իտիլիքտէն սօնրա
մէքթէպ տաիլէսինէ կիտիլէրէք, էրքէք վէ
զըզ շալիլտան թարաֆընտան էրմէնիլէ,
թիւրքէ վէ ֆրանսըզնա իսալլարտա նուրթ-
լար իրատ, վէ Կ—Բաթրիք ըրիթպ. Ազարեան
Ստեփանոս էֆ. հազրէթլէրինին իսիլ ալիլէ-
րի նամընա հիւրմ: Թօրուգեան Յակոբ վար-
գապեաթ ընսմի թէպրիքեաթ իլֆա իտիլմիւ,
վէ պու սըրատա Պանտըրմա մէքթէպի մու-
ալլիմի Շիրինեան Թագուր էֆ. Թարաֆըն-
տան մէվզիլէ միւնասիպ պիր նուրթ իրա-
տըլա, Կ—Բաթրիկի միւրարիլէլին էվաթ
վէ խասալիլ մէմուհէսի սէնա գըլընմըլ տըր:
Հուզգարը քիւրմա իքրամլար օլունուպ,
պիր միւտտէթ միւսահիպէթ տէն սօնրա ճէ-
միլիէթ տաղըմըլ տըր:

ՋԻԵԱՐԷԹԼԷՐ

Րուսիա սէֆիրի՝ ճուսա կիւնիւ էրմէնի
բաթրիկի Օրմանեան Սրբազան հազրէթլէրի-
նէ Բաթրիքիւնէտէ իեատէի վիզիթա իթ-
միլ տիր: Եունան սէֆիրի տալիս օ ազաւմը
Բաթրիքիւնէէ կիթմիլ իսէ տէ, Բաթրիք
Սրբազան օլ էսնատէ պոլունմատըղընտան,
գարթընը պրագմըլ տըր:

ՀԱՄԻԹԵԹ

Քաղաքական Ժողով ազալարը՝ Բաթրիք-
իւնէտէ Բաթրիք Սրբազանըն տաիլէսինի
թէճհիլ իշին քէնտի պէտէնլէրինտէն 60 լիւր
իթա իթմիւրէր տիր: Պու մէպլաղըն պիր բու-
պու՝ մէճիլի մէզքիւր ընիսի Տառեան Յա-
րուրիւն բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան
վէրիլմիլ տիր:

Էջմիսթնական միլլէթտալարըմըլ՝ հէր
թարաֆտա պոլունման մէքթէպլէրինին, գա-
բալը իսէ աշմագ, միւրթաճը մուալէնէթ իսէ
իճապընա պագմագ իւզրէ ֆէվզէլատէ զայ-
րէթ վէ ֆէտաքեարըզ իպրազ իտիեօրլար:
Հէր սէմթ մէքթէպլէրինին նէզարէթի վէ
գայրըմասը իշին միլլէթին միւրթէպլէրանըն-

տան միւրեքքէպ իւր փոխ չէ յետեւելի թէն քիւ իտիմիշ տիր։ Քեզաւիթ չու գըշ կիւն- լէրինտէ վէ եօրթուլարտու միւրեքքէպնի է հալինին թէսէլլիտի իշին, հէր թարափտա իեանէ տէփթիլլիտի աշմըլար, վէ հէր քէն հալինէ կէօրէ, եա նազաւէն եախօտ էրգազ օլարագ իեանէլլէր կէսնտէլլէքտէ պուլուէն մուշար տըր։

Տօղրուսու կէօրիւլէն չու զայրէթ՝ ֆէվ- գէլուտէ շայեանը թագտիր տիր։

ԽԻՒԼԱՍԱԻ ԱՀՎԱԼԸ ԽԱՐԻՃԻՆԵ

Սըրպլըլար իշին էհէմիեթէթ քէսպ իթմիշ օլան պիր մէսէլլէի րուհանիեթ Սըրպ զազէթալարընը իշլալ իտիեօր։ Պու մէսէլլէ, մալլամ օլտուղու իւզրէ, օրթօտօգա բաթրիգլիկինտէն ալլըրմագ քէյփիեթի օլուպ, չէօյլէ քի, պու զա- գէթալար՝ Պուկար քիլիսէսինին մէզ- քիւր բաթրիգլիքտէն ալլըրմասը, Պուկ- կար միլլէթի իշին ֆայտէլի օլտուղու կիպի, Սըրպլըլարըն ալլըրմասը տախի Մաքէտօնիատա մուգիմ Սըրպլըլար ի- չին ֆայտէլի օլապիլէհէկինի պէեան ի- տիեօրլար։

Պու մէսէլլէ՝ Պէնէր բաթրիգլիքտէսի մէհրիլլէրինի խալլիտէն խալլի տիւշիւն- տիւրիւեօր։ Պէօյլէ պիր մէյլ Մաքէտօ- նիա թարափլարընտա մուգիմ Դուցօ- Վլազլար թարափլարտան տալի իզհար ազէթալարընտա պուսլա- լլէ Պէնէր լէրիլլի իտիլիեօր։

— Եուսան հիւքիւմէթի՝ 1897 սէնէ- սի պիւտէսինտէ, միւքէրրէր աթէշի թիւֆէնքէր սիբարըլը իշին, 1,300,000 ֆր. թախսիս իթմիշ, վէ թէհհիգալթ- լարընըն իքմալի իշին իքի գըրհըմընը Պրանստա կէօնտէրմէքէ գարար վէր- միշ տիր։

— Պու կիւնլէրտէ Բիւրէ իմանընա պիր գաշ Բուս հարպ կէմիսի կէլմիշ տիր։ Բուսիա Գարատէնիգ տօնանմա- սընը արթըրմագ իշին կէլմիեթի կէօս- թէրիեօր իմիշ։

— Կէշէն հաֆթա Բարա հազրէթլէ- րինին ահվալը սըհհիեթսի պօղուլմուշ օլտուղու ըրվաեթի օլուսմուշ իտի Միւ- շարիլլէյհին ահվալը սըհհիեթսի բէք միւքէմէլ օլուպ, օլսա օլսա եօրթու- լար միւնասիպէթիլլէ խալլի գիեարէթ ճիլլէր գապուլ իթմէօնտէն նաշի պա- զը մէրթէպէ եօրկուսիուգ հիսս իթմիշ օլապիլլէր քի, պու տա թապիլի տիր։

— Բարիս զազէթալարը՝ Ջարըն, երլ պաշը թէպրիթի միւնասիպէթիլլէ հիշ պիր հիւքմտարա չէքմէտիկի թէլէկրա- ֆը Մ. Պէլիքս Պօրա չէքմիշ օլմասընը մէմնուէն գիքր իլէ, Բուսիա վէ Պրան- սա իթմիլիֆազընա պուստան տահա է- յի իսպալմ օլամաեանազընը պէեան ի- տիեօրլար։

— Ալմանիա տէվլէթի՝ պիր խալլի հարպ սէֆինէլլէրի ինչասընա թէշէպ- պիւս իթմիշ տիր։

— Հիւստիլլիտանտա եու մուրմագ իլլէ- թի, չիտտէթլէ հիւքմիւնիւ իճրատէ պէրտէվամ օլուպ, չիմտիեթ գատար 2850 միւսապտան՝ 2028 վէֆիեթ օլ- մուշ, վէ քիւլլիեթիլլէ էհալի հիճրէթ իթմիշ տիր։

Պուկարիսթանա հիճրէթ իթմիշ օլան միւքէթիլլէ իպրագը մուսվէնէթ վէ հա- միլլէթ իտէն Սըր Արթիւր Հէյթըր վէ Լէ- տի Հէյթըր նամ խալլիտահար՝ պու քէր- րէ թէքար Լօնտրուէն իեանէ գօմիթէ սինէ միւրաճաթլէ, գըշ ալարը իշին եէ- նիալէն իմտտ իսթմիլլէր տիր։ Ոգօվտի- տան տօղրուտան տօղրու իեանէի նագտի- վէ էշեա կէլմիշ տիր։

ՏԵՐԻՍԱՍՏԷՍԷ ԲՈՒՍ ԹԻՃԱՐԷԹԻ

Նօվօթի նամ Բուս զազէթալարըն նշլը իթմիկի պազը մալլամթտան՝ Բուս թիճա- րէթինին էհհիլլիքտէ քէսպ իթմիկի թիճա- րէթ անլաշլմագտա տըր։ 1895 սէնէսինտէ թագրիպա 10 միլեօն օսմանլը իրտար գըլ- միթինտէ իտիալաթ վէ իսթանպուլտան տա- խի 2 միլեօն իրալըգ իտիալաթ վուգու պուլմուշ տուր։ Իտիալաթ էմթասըն ի- չինտէ չիւպէնիգ պաշլընա եէրի թուքան ելլէնէկէ տաիր մատալլէր օլուպ, պու ճի- հէթլէ Բուսիա՝ տէօրուսնիւ մէվգիլի իշ- զալ իթմէքտէ տիր։ Բուսիատան իսթան- պուս կէլլէն հէա՝ պաշլընա ելլէնէկէ չէյ- լէր, վէ տիկի իքիլլի մէրթէպէեի հալի օլան մատտէլլէր, եանի բէթրօլ կազը, զա- խիլլէ, ուն, սատէ եաշ, իշ եաշը, սիեան վէ գըրմըլը խալլեար, ալգօլ վէ գըրմըլը չէքէր տիր։

Նօվօթի զազէթալար՝ չիմտիեթ գատար նագարը տիգգաթա ալընմըլ օլմանն իհ- թիեճլար թահգըգ իտիլիքտէ, իսթանպուլ իտիալաթընը, Բուս թիճարէթի իշին տա- հա ֆայտէլի օլամաղընը պէեան, վէ Պրան- սա, Ալմանիա վէ Ավսթրիա թիճարէթ օտտ- լարընը, քէնտիլլէրինին իսթանպուլ թիճար- լըլը հագգընտա տահա միւքէմէլ մալլամթ վէրտիլլէրինի իշար իլէ, էկէր Բուս թիճ- ճարընը, վէրլլէն գարար մուհիպիեթէ Տէ- րիսատտէթտէ պիր վէրլլի օլուր իսէ, օ վէքիւ, մահէլլինտէ մէսէլլէի թէտգիլ իտէ- րէք, էհալլինին իսթիեանաթընը Բուս թիճ- ճարընա պիլտիլլէպիլլէնէկինտէն, օ հալտէ տիկէր մէսէլլէթլէր իլէ, խուսուսա Ավս- թրիա թիճարէթիլլէ ընդապէթ իտէպիլլէնէ- կինի տէրմիեան իլլէմիշ տիր։

Շիմտիեթ տէկին Բուս էմթասընը Տէ- րիսատտէթտէ հըֆգ վէ թէշհիլլի իթմէք իշին վազը օլան զայրէթլէր՝ ֆօրլլէրի բիացա- տա մուհիմ պիր մէվգի թուքանագ գա- տար պիւեիւք սէրմանէեթ մալիք քիմսէլլէր օլմատըլլարընտան, պաշա չըգամամըլ տըր։

ԹՐԱՊԻՉՈՆ ՎԱԿԸԱՍԸ ՇԱՅԵԱՍԸ

Ճուլմաա իրթէսի կիւնիւ, կիւեա թը- րապիգօնտա պազը կէօնա ֆէնալլիք գու- հուրա կէլմիշ օլտուղու շաի օլմուշ իսէ տէ, պու պապտէ թիւրքէ զազէթա- լարըն վէրտիկի մալլամթա նէգարէն, Պապը Ալի շայեան մէգըիւրէնին տէրէ-

ճէսի անլաշլմագ իւզրէ վիլաեթի մէզ- պուրէտէն պա թէլլէկրաֆ մալլամթ իսթէմիշ, վէ ճէվապէն կէլլէն թէլլէկ- րաֆնամէտէ, թիւպիլլէտա մուղաիլի ըրգաի ալի հիշ պիր մուսմէլլէ վէ հա- րէքէթ վուգուա կէլմէիպ, ըրվաեթ- թի վազընըն քիւլլիէն պէտիսահանըն պիր թէրթիպի իտուկի, վէ Համիտիեթ սիւարի ալաեթ էֆրատընըն, ախիլլէն թրապիլլէտա մուսմէլլէթլէրինտէ, քէ- մալը առապը աքէրիեթ իլէ թագըմ թագըմ վէ մուսթագամէն իգտմէթ- կեանը աքէրիլլէրինէ մուսմալլէթ ի- տիպ, մուսթալարէն քէզալիք սուրէթի մուսթագամէտէ թագըմ թագըմ մէմ- լէքէթլլէրինէ միւթէվէհհիէն թրապի- գօնտան մուֆարագաթ իլլէտիլլէրի, վէ կէրէք մուսմալլէթ վէ կէրէք ալ- տէթլէրինտէ պիլլէիլլէ էհալլինին պի- լա իսթիսնա աթվար վէ իմէրպիլլէյի աքէրիլլէրինի թահսիս իլլէտիլլէրի ըէսմէն արգ վէ իշար իտիլլի տիր։

ՊԱՆԿԻ ԷՄԲԵՐԻԱՆ ՕԹՕՄԱՆԸՆ

Կալաթա, Պէյօղու վէ իսթանպուլ իտարէ- խանէլլէրի՝ մահը հալին 1)13իւնիւ եարընքի չարէնպիլ հիւնիւ թաթիլ օլուսաճաղար տըր։

ԹԵՎ ՃԻՇ ԱԼԹ

Խիւտալլէնտիկեար վիլաեթի վալի- լիկի՝ վիլաեթի միւշարիլլէյհա վալիի էսպագը տէվլ։ Միւնիլը բայա հազրէթ- լէրինէ թէֆիլիգ։ Մուսուլ էմալը Հիւ- մանուս գօմիթօնու ըլլաի Ջիա էֆիեթ Բուսիլի պէյլլէր պէյլլի բաեթսի թէվ- ճիհ։ Էրմէնի բաթրիկի ըրլթպ։ Օրման- եան Մաղաքիա էֆիեթ, էմալիլլէ թէվ- ֆիլիքէն Աիւնի Մէհրիտի։ Բարիս սարաֆ- լարը սինտիգասը ըէիսի Մ. տը վէր- նէօյլէ Չնի, վէ էգօնօմիլթ Լօրօրէէն նամ մալիեթ զազէթալար միւտիլի Մ. էտմօնտա Յիւնիւ Մէհրիտի նիլանլարը իհսան պուլլուլմուշ տուր։

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Պրուսա վալիի ճէտիտի Միւնիլը բա- շա հազրէթլէրի տիւն մապէյիլլէ Հիւսանու- նա ազիմէթլէ, արզը չիւքը վէ ուպուտի- եթ իլլէմիլլէր տիր։

— Թէնսիսաթը աքէրիեթ իեանէսի օլա- րագ Բուս բաթրիլլէրի ճանալիտէն 15 պին զրուշ վէրլլիլլէ տիր։

— Տիւն Ավսթրիա սէֆիլլի Պապը Ալիտէ խարիճիեթ նագըրը բաշա հազրէթլէրինի զի- եարէթ իթմիշ տիր։

— Բարիս, Լօնտրա վէ Պրիւսէլին էք- սէրիսի պիրիլլէր սընըֆ պանգա վէ միւթէ- պէր միւթէտհիւսլլէրինին՝ մէմալիք Շահ- նէտէ եէնի խաթիլար վէ չիւպէլլէր իլէ տէ- միր եօլլար ինչասը իշին միւրաճաթլարտա պուլուստուգլարը՝ Բարիս վէ Լօնտրա Օս- մանլը սէֆարէթլլէրիլլէ Պրիւսէլ Օսմանլը մէմուրարը թարաֆընտան խապէր վէրիլ- տիկի Սապահտա օգուսմուշ տուր։

—Տիւն Էրմէնի Բաթրիկի բերթպ. էֆ. հազրէթլէրի՝ Բաթրիկիսանէ գարու քէթիսիւտաւը իւլէ պիւրիքտէ մապէյնի Հիւմո եռնա ապիմէթլէ, նախ օլաուղու պիւրիներ իւթպլ տէն Մէճիսի նիշաննտան տօլաեք տրզը թէչէթքիւր վէ ուպուտիեթ իյլմիւր տիր:

—Սրբ Էտկար Վինսընթ Զաթը Շահանէեէ պիւ լաիհա թագաւորմիլէ, ումուրը մալիեէ հաքքընտա պազը թէպպիլէր կէօսթէրմիւր տիր:

—1313 սէնէսի մալիեէսինի մուվազէնէ իթտիմէթ իշին իւլմէ օլուեան վէրկիլէրտէն պիւրի տէ, կլէնէթ մարտտան իթիպարէն թօրադ մահաւաթընտան մէարիֆ վէ մէնաֆի հիսսէյէրիլէ պէրապէր, չիմտի ալընան 100տէ 11 պչ. եէրինէ 12 զրուշ վէ պէհէր գօեռնտան ալընան իւլմէ ումուէն 20լէր բարա դամըր օլուպ, պու գաւարլար վալիլէրէ պիւտիլիմիւր տիր:

—Օսմանլը սէվահիլինին պիւեիւք զըսմը սիւնկէր իլէ աօլու իսէ տէ, պուեռն ավըրըզը եօլսուք, վէ գաշաքըրըզը քէս. իթլի օլաուղուեռն, իսթիֆատէսի գապիլ օլաուղուըզը ճիւլէթլէ, Տիւեռնը ումու. միեէ իտարէսի՝ եալընըզ Սուրիէ սէվահիլի մուհաֆաղա իտիլիսէ, պուեռն իտալի մէնֆաւաթ հասըլ օլաուղընը Մալիեէ նէգա իթլինէ պիւտիլիլէրէ, պու պապտէթի մէսարիֆէ նէգարէթի մէգքիւրէնին իշթիւրաքընը տա թէքիֆ իյլմիւր տիր:

—Թիւնճարտան Հաճի իլիսա էֆ., Գըրմըր տէնիլին սէվահիլինտէ պուլուեան հիւպըլէրի, պէհէր թօնօսուեա 15 լիւրա էօտէմէք շարթըլա, էննէպի մէմէթլէրիլէ իսթիւր իշին միւսաատէ իսթէմիւր տիր: Տիկէր պիւր թալիպ տէ, ալնի մուսմէլէի մէմալիլի Օսմանիէնին հէր թարաֆընտա իճրա իթմէկի թէքիլիֆ իյլմիւր տիր: Մալիէ նէգարէթի մէգքիւր իթի թէքիլիֆի նազարը տիգգաթա ալմըլ տըր:

—Թէպաւի գայր միւսլիմէտէն ալընան պէտլիլի աթըրի ելրինէ հէր քէսէ պիւրէր քեաղըտ վէրիլիպ, պուեռն 20 բարալըզ բուլ եաթըտրըրտրզը հալտէ, սէնէվի պիւր գաշ միւեռն լիւրա հասըլ օլաուղընը, վէ գօեռն. լարտան իւլմէ ալընալըզ կիպի, մէրքէպ, գաթըր, աթ վէ սըզըրտան տալի իւլմէ ալընալըզ միւսլիլի տալիլի տալիլի տալիլի իթի լաիհա թագաթի իտիլիլ օլուպ, թաշ. իթի նազարա ալընմըլար տըր:

—Պուեռն սէյլէ պիւր թաճիլին թաստիլի թիճարէթ օտաւընը եալընըզ իթիս մուսլիլիլէ քեաթիլի թարաֆընտան իմ. գալանմաեպ, ոտանըն մէնիլի իտարէսի. եին քեաթիլիլէ աղալարը թարաֆընտան իմգալանմաւը գարալալըզըրըլաւա գալըն տըր:

—Թաշարալարտա վաթի արսալար սահիպ. լէրի, արսալարընը էպնիէ ինչաւը վէ մահէլէ թէչքիլի իշին բարշա բարշա սաթմադ իսթէտիլիլէրիտէ, ճամի, գարաղօլլաւնէ վէ մէթէլէ ինչաւը իշին եէր պարագմալարը լազըմ կլիտիկի վիւսեթլէրիլէ պիւտիլիմիւր տիր: Օն պիւն արընտան նօգսան օլան արսալարտա մէթէպ իշին եէր թալիսիս օլաւմաեաճա գալըն տըր:

—Շէրիմիլի Գուգարաւընտ մէտար օլմադ իւզըլէ իհսան պուլըրուլան 1500 լիւրա իլէ Շէհիլի էմանէթլինէ սաթըն ալընըպ,

Գինճի, Չեճի, Յիւնճի, Գիւնճի վէ Գուե. ճու տէվաթի պէլէտիեէնէ պէհէր խանէ իշին 35 քիւլ քէօմիւրիւն թէվգիլի իսթամ պուլմադ իւզըլ օլաուղու, վէ 6նը տալիլէն տէ թէվգիլէ պաշլաւըլըպ, Սաաքէօյ, Գաւըմ բաշա, Թաթալա վէ ճիւզըր էհա. լիսինէ պիւր միգտար քէօմիւր կլեւտէրիլմիւր, վէ տիկէր մահէլլէրէ տէ իւլալէրէյ կէօն. տէրիլմէք իւզըլէ պուլուեռն տըր:

—Մ. Զարիլի իլէ մաւաւը թաւաթընտան իթի տէֆաղիեաֆէթ վէրիլէրէք. պուեռնտա պազը էլիլէր իլէ Գէյօղու միւթէպէրանը հազըր պուլուեռնալար տըր:

—Հաթթիտա պիւր տէֆա շըգմադ իւզըլ էնէի Մէճմու նամիլլէ Փէննի վէ իւլիլ թիւրքէն պիւր զազէթանըն նէլիլ իտա. սուսընա իրաւէի սէնիլէ շէրէֆաւաթը պուլ. իտալմու տըր:

—Ինկիլթէրա բարաւնէթօտա ազա. սընտան օլուպ, պիւր գաշ կիւնտէն պէրու շէհրիմիլի պուլուեռն Սըր Ալիա Շմալթ Գարթլիլին միւսմանտարըլընա Ահմէտ Ալի բաշա, վէ իւլալէպիլէ սէրայ արապալա. իւլա պիւր իսթիմաթ թալիսիս պուլըրու. մուլ տըր: Միւսարիլլէյ շէհրիմիլիլէ շայ. եանը թէմաշա մահէլլէրիլէ կէզմէթտէ տիր:

—Գէլիլի սէֆիլինին քէրիմէի, պա. զըր րահիպէլէր իլէ կէչէն կիւն իսթանպօլ հապսաւնէլէրիլէ տօլալարադ, մահպու. լարա ազչէ տաղըթմըլ տըր:

—Յիլիգօ նամ Յիլիմէնը հարպ սէֆիլինէ. ալ իգմիլտէն հարէթթ իթմիւր տիր:

—Ինկիլթէրա սէֆարէթի միւսթէլարը Մ. Հէրպէրթ Տէրիսաւաթէթէ ալմէթ իյլէ. միւր տիր:

—Թահթը հիմաեէի մուֆաթիսմաթի հազ. իթի Բաաիլահիտէ միւթէչէթիւլ թէչս. սիսաթը աաթըրիլէ իեանէ գօմիսիոնըն թօրաւաթը իեանէ ազչէսինին միգտարը 5.004.759 զրուշա պալիլ օլմու տըր:

—Սէլանիք մէթրօքօլտի իլէ Բոււմ է. լալիսի արասընտա գուհուր իտէն իսթիլա. ֆը իւլալէր իշին, Բոււմ բաթրիլիսանէսի մահէլլինէ պիւր մէմուր կէօնտէրմէք գա. րաւ վէրմիւր տիր:

—Գուսա Մուսանիա տէմիլ եօլու սա. հիպի իսթիլիալը Մ. Նահիլմալիսին վէթի. ի Մ. Թուգա՝ Տէրիսաւաթէթ իլէ Մուսա. նիա արասընտա վաթօրաւ իլէթմէք իւզըլէ պիւր շիւթթ թէչքիլիլէ զըլմընտա հիւթիւ. մէթի Սէնիլէտէն րուսաթ իսթիլա իթմիւր տիր:

—Իւսկիւպ Բոււմ եէնի մէթրօքօլտի Ամպրօսիս էֆ. Միւսնը կիւնի իլէ տէֆա օլարադ աինի րուհանիտէ հազըր պուլու. մուլ, վէ պաւտէհու իւսկիւպ Բոււմ էհալի. սինին թէպրիլիլէրիլէ գապուլ իյլմիւր տիր:

—Բոււսանիտ միւսթիւթընը թիւրքիա. եա իսթալի արթընը, Չըգան հաթթա 61 ֆըրընը Բոււսանիանը, 56ը Բոււս վէ 28ի թրիտթէ ալգօլու օլարադ, շէհրիմիլի 145 ֆըրըն ալգօլ կէմիւր տիր:

—Զապթիլէ նազըրը Շէֆիլէ պէյ էֆ. հազ. իթլիլէրի՝ էմիլիէթի ումուլիլէնին հիւսնի մուհաֆաղալըլա իլիլալ ալիլէ մուհալիլ հիւ պիւր զուգուաթա մահէլլ վէրիլմէմէսի իշին կիճէ կիւնտիւզ տիգգաթ վէ իթիւն օլաւմաւը իշին քեաթիլի գապըթա մէրքէք.

լէրինէ էվաթիլի լազըմէք իթա իյլէմիւր տիր:

—Յիւսա սէֆիլինէ Լէֆիլէ տ'Օնէօր նիւնընը կրան Գրուա իւթպլէս իթա օլաւմաւը միւսապիլիլէ, էօնի միւզաթի ճումաա իրթէսի կիճէսի իւնիօն Յիւսսէք տաթիլիստէ պիւր պալօ վէրիլէնէք տիր:

—Սէլանիք թրամվայ խաթթընը գա. պուլը գաթի մուսմէլէսինին իյթաւընա մէ. մուր գօմիսիոն հէյնէթի՝ տիւն սէմթի մէք. քիւրէ միւթէվէնէնէն Տէրիսաւաթէթաէն հաթէթ իթմիւր տիր:

—Ալմանիաա քեալիլ Տէյլլէ նամպան. քա՝ Տիւեռնը ումուլէ իտարէսինին հա. սըլմընտա տաթի մալիւմաթ վէրտիլի սը. րաւա, հէնուգ գալիլիլէրին նապիլիթ մէվսիլի կէչմէմիւր օլաուղու հալտէ, Տիւ. եռնը ումուլիլէ վարիտաթը մուսաւսէս իտարէսինին էնգարէ խաթթը իշին շիմաթիլէ գաւաթ 947.600 ֆը. ալաղընը, վէ կէչէն սէնէնին պու միւստէթիլիլէ ալմըլ օլաու. զու ազչէնին 784.000 ֆը. իտալիլին, վէ Գօնէա խաթթը իշին կէչէն սէնէ ալմըլ օլա. տաւըն 87.600 ֆը. ա մուգապիլ 172.700 վէ Սէլանիք-Մանաթըր խաթթը իշին տա. խի 634.000 ֆը. ա մուգապիլ 949.300 ֆը. ալաղ իյլէտիլիլէ պիւտիլիլէ տիր:

—Տիւն կիճէ Բուսիա սէֆարէթիլին Զէրնօքիլլէ նամ մաեթ վաթօրուեռնա, վա. րուեռն թայֆաւը թարաֆընտան պիւր թէ. աթրօ օեռնու իճրա իտիլիպ, պուեռնա Բու. սիա սէֆիլի իլէ մաւաւաթը, սէֆարէթ վէ գօնսօլաթօ մէմուրաւը հազըր պուլու. մուլար տըր:

—Յիւսա սէֆարէթիլին Յիլլէ նամա. եթ վաթօրու իգմիլտէ թօր թալիլի ին. րաւըլա մէլընը տըր:

—Յիւրարտա պուլուեռն միւսթիլիլէ իլէ խըրսըլարը թուլմադ իւզըլէ Գէյօղու միւ. թէսարըթը էնվէր պէյ էֆ. հազրէթլէրի պիւր օլիս գօլու թէչքիլ իթմիւր տիր: Գու սաեթտէ պիւր խըրսըլ գուլաւնիտաթ թէչքիլ իթմէք իւզըլէ պուլուեռն պիւր թա. զըմ միւսթիլիլէ տէրտէսթէ մուհաֆաղա օլաւմուլ օլաուղու իսթանպուլ գազէթա. սընտա օգուեռն տըր:

—Տիւն կիճէ սաթ 2 րաւալէրիլէտէ Գէյօղուեռնալլալը գազարընտա իթալիլալը իթի շալիս պէյնիլտէ ազչէ մէսլէսինտէն տօլաեք միւսաղաա գուհուր իտէրէք, իւլէլ իլէվըլէր թալըլարը սըրաւա, տէվրիլէ մէմուրաւը թարաֆընտան տէրտէսթ իտի. միլլէր տիր:

—Բազար կիւնիւ սուլարըն ազընթընըլ. լա իթալիա սէֆարէթի մաեթիլինէ մէմուր Ալիլիլա վաթօրու, Յընաղըլը ալգօլարըն. տա տէմիլ աթմըլ օլան մէգքիւր սէֆարէ. թին տիկէր մաեթ սէֆիլինէ օլան կալիլէ. օնու իւզէրինէ տիւլմիւր, վէ հէր իթիսի տէ խալիլէ սաթաթլանմըլ տըր:

—Գիւկ. 21տէն 27է գաւաթ շէհրի. միլալէ իւլալէ էրէք 80, գաւաթ 95, Խը. րիսթիւն էրէք 54, գաւաթ 36, Եէհու. տի էրէք 10, գաւաթ 7 քիլի վէֆաթ իթ. միւր տիր:

—Ալաւըն վիւսեթիլինտէ Զէլմէտէ կէչէն սալը սապահը պիւր գէլլէլէ հիսա օլաւմուլ տըր:

Գ Ա Ր Ա Ն Թ Ի Ն Ա

Մօհամմէրէտէն եալընը նէհր թարիլիլ. լէ կէլէնէլէրին Գաւաթ թէհաֆիլիլալէ. սինտէ 10 կիւն գարանթիլիլա վազըլա, գուլաւնըլըլէ էնա վէ էլիլիսէ հազընտա տալիլ քէմալը շիտաթլէ թիւթիւ իճրա. սը, ֆաղաթ Մօհամմէրէ տալիլ վէ Սա. զիլ խարիլ օլմադ իւզըլէ պու իթի մահէլլ պէյնիլտէ վաղը իրան մէմալիլիլտէն Օս. մանըլը հուսաւալընա կէլէնէք եօլու վէ է. եանըն գապուլ օլաւմաեք իլաւա իտիլմէ. սի խուսուալարընա Մէհիլիլ սըհհիլէնէ գա. րաւ վէրիլմիւր տիր:

— 33 —